

“GÖRSEL İŞİTSEL MATERYAL SETİ II”NİN HİZMET İÇİ EĞİTİM MATERYALİ OLARAK KULLANIMINA İLİŞKİN YAZ KUR’AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ*

Süleyman AKYÜREK
Doç. Dr., Erciyes Ü. İlahiyat F.
akyureks@erciyes.edu.tr

Özet:

DİB Din Eğitimi Dairesi Başkanlığınca 2008 yılında, Yaz Kur’an Kurslarında görevli öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerlerinde kullanılmak üzere “Yaz Kur’an Kurslarında Görevli Personelin Eğitime Yönelik Görsel-İşitsel Materyal Seti II” hazırlanmıştır.

“GÖRSEL İŞİTSEL MATERYAL SETİ II”NİN HİZMET İÇİ EĞİTİM MATERYALİ OLARAK KULLANIMINA İLİŞKİN YAZ KUR’AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Bu makalede, öğretmenlerin eğitimi amacıyla hazırlanan hizmet içi eğitim materyalinin müftülüklerde uygulanmasına ilişkin Yaz Kur’an Kursu öğretmenlerinin görüşleri araştırılmıştır. Kayseri il merkezinde görev yapan öğretmenlerden seçilen örneklerden (23 Kuran Kursu Öğreticisi ve 50 Din Görevlisi) elde edilen veriler ortaya konmuş ve yorumlanmıştır. Araştırma nitel bir çalışmadır. Betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

* Bu makale 02-04 Temmuz 2010 tarihlerinde Erzurum’da düzenlenen Yaz Kuran Kursları Sempozyumunda sunulan tebliğin geliştirilmiş şeklidir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte Materyal Seti II'yi izlemeyi beğendikleri görülmektedir. Bununla birlikte müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenen seminerde yönetici olarak görev alan kişilerin eğitim becerilerinin eksikliğinden kaynaklanan bazı sorunların olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, Materyal Seti II'nin hizmet içi eğitim materyali olarak kullanılmasının, Başkanlığın belirlemiş olduğu "din eğitimi anlayışını" benimsetme ve uygulamaya koymada katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaygın Din Eğitimi, Yaz Ku'ran Kursu, Hizmet İçi Eğitim Materyali, Yaz Kur'an Kurslarında Görevli Personelin Eğitime Yönelik Görsel-İşitsel Materyal Seti II.

Abstract:

Audio-Visual Material Set II is prepared to use for in-service education on Summer Quran Curses Teachers by Religious Education Department, Presidency of Religious Affairs, in 2008.

In this article, are researched Summer Quran Curses Teachers' opinions about Audio-Visual Material Set II, prepared for in-service teacher training. Data are collected from teachers are employed in Kayseri. They are 74 teachers, 23 Quran Curses Teacher 50 Imam. This is a qualitative study. In this study is used descriptive analysis.

Big majority of Summer Quran Curses' Teachers are exposed positive opinions about Audio-Visual Material Set II using as in-service education material. However there is some problems to watching material with other Summer Quran Curses in using material at office of mufti. There are some problems from selected teacher's educational skills.

Conclusion is that Material Set II is contributing to application and appropriation of Presidency's educational view.

Key Words: Non-formal Religious Education, Summer Quran Courses, In-service Education Material, Audio-Visual Material Set II.

1. Giriş:

Sayfa | 27

Yaz Kur'an Kursları, ilköğretimin 5. sınıfını tamamlayan ve daha yukarı sınıftaki öğrencilere tatil döneminde Kur'an okumayı ve temel dini bilgileri öğretmek üzere açılan kurslardır.¹ Yaz Kur'an kursları, en az ilköğretim 5. sınıfı bitirmiş olan öğrencilere yönelik olarak 'Kur'an-ı Kerim'i ve mealini öğrenebilmeleri, dini bilgilerini geliştirebilmeleri amacıyla' Mili Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetiminde, yaz aylarında camiler, Kur'an kursları ve belirlenen diğer mekanlarda açılan 2 ay süreli kurslardır. Bu kurslara kayıtlar, ilk ve orta öğretim kurumlarının yıl sonu tatiline girdiği ilk hafta yapılır, ikinci haftadan itibaren de öğretime başlanır.²

Diyanet İşleri Başkanlığı, uzun yıllardan beri devam eden Yaz Kur'an Kurslarında 2005 yılından itibaren yeniden yapılandırma çalışmalarına başlamıştır. Yaz Kur'an Kurslarına devam eden öğrencilerin eğitim ihtiyaçları, eğitimin süresi, öğrenci velilerinin tatil programları, eğitimin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi vb. etkenler dikkate alınarak Yaz Kur'an Kurslarında 'kurlu sistem'e geçilmiştir.³ Kur esasına göre hazırlanan 'Yaz Kur'an Kursları Öğretim Programı' 2005 yılında uygulamaya konulmuştur. Hazırlanan programların, öngörülen yeni din eğitimi anlayışına göre etkin ve verimli biçimde uygulanabilmesi için öğrencilere yönelik materyaller hazırlanmış ve eğitimcilerin eğitimine önem verilmiştir.⁴ Bu çerçevede 2005 yılından itibaren Yaz Kur'an Kurslarında görev alacak öğretmenler her yıl haziran ayında mahallinde bir hafta süreli hizmet içi eğitim seminerine alınmaktadır.⁵

¹ <http://www.diyanet.gov.tr/turkish/dinegitimi/din-egitimi-dairesi-baskanligi---icerik-yaz-kur-an-kurslari-150.aspx> (15.06.2010 tarihinde erişilmiştir.)

² Diyanet İşleri Başkanlığı Kuran Kursları İle Öğrenci Yurt Ve Pansiyonları Yönetmeliği, 23/12/2003 tarih ve 25325 sayılı Resmî Gazete, www.diyanet.gov.tr/turkish/mevzuat (30.01.2004 tarihinde alınmıştır.); Ramazan Buyrukçu, Kur'an Kurslarında Din Eğitimi ve Öğretiminin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma (Göller Bölgesi Örneği), Fakülte Kitabevi, Isparta, 2001, s. 159.

³ Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Eğitimi Dairesi, 2008 Yılı Yaz Kur'an Kursları Genel Raporu, 2008, Ankara, s.5

⁴ Bu çerçevede 'Yaz Kur'an Kursları Öğretici Kılavuzu', 'Dinimizi Öğreniyoruz' öğretici kitabı, 'Görsel-İşitsel Materyal Seti II', Etkinlik Kitabı geliştirilmiştir.

⁵ <http://www.diyanet.gov.tr/turkish/dinegitimi/din-egitimi-dairesi-baskanligi---icerik-yaz-kur-an-kurslari-150.aspx> (15.06.2010 tarihinde erişilmiştir.)

Yaz Kur'an Kurslarında görev alan eğitimcilerin eğitimi için; Din Eğitimi Dairesi Başkanlığınca 2008 yılı yaz Kur'an kursları başlamadan önce, cami görevlileri ve Kur'an kursu öğretmenlerinin hizmet içi eğitimine yönelik "görsel-ışitsel materyal geliştirme projesi" kapsamında, Yaz Kur'an Kurslarında görevli öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerlerinde kullanılmak üzere, "Yaz Kur'an Kurslarında Görevli Personelin Eğitimine Yönelik Görsel-İşitsel Materyal Seti II" hazırlanmıştır.

Bu makalede, eğitimcilerin eğitimi amacıyla hazırlanan hizmet içi eğitim materyalinin müftülüklerde kullanımına ilişkin Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin görüşleri ortaya konulacaktır. Bu makalenin temel problemi şudur: *"Yaz Kur'an Kurslarında görevli öğretmenlerin Görsel-İşitsel Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine ilişkin görüşleri nelerdir?"*

Araştırma nitel bir çalışmadır. Betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu problem çerçevesinde Kayseri il merkezinde görev yapan öğretmenlerden seçilen örneklemeden elde edilen veriler ortaya konmuş ve yorumlanmıştır. Elde edilen verilerden hareketle kodlar oluşturulmuştur. Birbirine yakın öğretici görüşleri gruplandırılmış ve bir arada verilerek yorumlanmıştır. Kayseri-Melikgazi ilçesinde görevli Kur'an Kursu Öğreticisi ve Din Görevli'lerine Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin müftülüklerde hizmet içi eğitim materyali olarak kullanılmasına dair öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan açık uçlu soruları içeren anket yapılmıştır. Bu anketten elde edilen veriler yorumlanmıştır. Bu çerçevede şu temel nokta esas alınmıştır.

- Müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlemeye ilişkin; Yaz Kuran Kursu Öğreticilerinin beğendikleri yönler ve eksiklikler nelerdir? Bunlara ilişkin önerileri nelerdir?

2. Hizmet İçi Eğitim Materyali Olarak "Görsel İşitsel Materyal Seti II"

Hizmet içi eğitim bir kurumda çalışan bireylere, görevleriyle/işleriyle ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumlar kazanmalarını sağlamak amacıyla yapılan planlı eğitim faaliyetleridir.⁶ Hizmet içi eğitim; kişilerin hizmetteki verimlilik ve etkinliklerinin artırılmasını, gelişmeye yol açan bilgi, beceri ve

⁶ A.Haydar Taymaz, Hizmet İçi Eğitim, Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Pegem Yayınları, Ankara, 1992, s.3

anlayışlarının zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel çalışma düzenini sürekli olarak etkileyen eğitimidir. ⁷ Dolayısıyla görevlilerin mesleki gelişimini, yürütülen hizmetin başarılı olmasını sağlamayı amaçlayan etkinliklerdir.

Diyanet İşleri Başkanlığının Yaz Kur'an Kurslarında görevli personelin hizmet içi eğitimlerinde kullanılmak üzere hazırladığı Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin amacı şu şekilde belirtilmektedir:⁸

- ✓ Müftülüklerce yürütülen Kur'an kursu hizmetlerinde ilke, metot, amaç ve uygulama birlikteliğini sağlamak,
- ✓ Mahallinde yapılan hizmet içi eğitim seminerlerine rehberlik etmek,
- ✓ Kur'an kurslarında görevli personele hizmetin gerektirdiği yeterliliği kazandırmak,
- ✓ Başkanlığın yaygın din eğitimi anlayışını uygulamalı olarak göstermek.

Yukarıdaki amaçlara dönük hazırlanan Materyal Seti II'nin içeriği ise şunlardan oluşmaktadır:⁹

- *Görsel-İşitsel Materyal Seti-II'yi Tanıyalım*
- *Görsel-İşitsel Materyal Seti-II'nin Uygulama İlkeleri ve Programı*
- *Yaz Kur'an Kurslarındaki Görevli Personele Yönelik Mesaj*
- *Görsel-İşitsel Materyal Seti-II'nin Sunuş Konuşması*
- *Yaz Kur'an Kurslarının Yaygın Din Eğitimindeki Yeri ve Önemi Konuşalım*
- *Kur Sisteminin Önemi ve Uygulama İlkelerini Öğrenelim*
- *Yaz Kur'an Kurslarında Öğreticilere Düşen Görevleri Hatırlayalım*
- *Yaz Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Kitaplarını Tanıyalım*
- *Yaz Kur'an Kurslarında Uygulanacak Esasları Gözden Geçirelim*

⁷ Ruşen Alaylıoğlu – A. Ferhan Oğuzkan, Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, İnkılap ve Aka Yay., İstanbul, 1976, s.130

⁸ Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Eğitimi Dairesi, 2008 Yılı Yaz Kur'an Kursları Genel Raporu, 2008, Ankara, s. 9

⁹ Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Eğitimi Dairesi, 2008 Yılı Yaz Kur'an Kursları Genel Raporu, 2008, Ankara, s.8-9

- *Yaz Kur'an Kurslarında Kur Sistemine Uygun Öğrenci Kayıtları Yapalım –Seviye Tespit Sınavı*
- *Öğrencilerimizle Tanışalım Kaynaşalım*
- *Harflerin Tanıtımı, Harflerin Çıkış Yerleri (Mahrecler), Harekeler, Cezm, Şedde, Tenvin, Uzatma Harfleri, Uzatma İşaretleri, Ra Harfinin Okunuşu, Hurûf-u Mukattaa.*
- *Kur Sistemine Göre Kur'an-ı Kerim Okumayı Öğretelim-I (1.2.3. Kur)*
- *Kur'an-ı Kerim Öğretiminde Kullanılabilecek Etkinlikler*
- *Kur Sistemine Göre İtikat Konularını Öğretelim (2. ve 3. Kur)*
- *İtikat Dersinde Kullanılabilecek Etkinlikler*
- *Kur Sistemine Göre İbadet Konularını Öğretelim (1. ve 2. Kur)*
- *İbadet Dersinde Kullanılabilecek Etkinlikler*

Bir hizmet içi eğitim materyali olarak kurgulanan Materyal Seti II; hazırlanış amacı, eğitsel kurgusu ve müftülüklerde bir hizmet içi eğitim materyali olarak kullanımı açısından genelde din eğitimi özelde ise yaygın din eğitimi alanında bir ilk olarak değerlendirilebilir.

3. Hizmet İçi Eğitim Materyali Olarak “Görsel İşitsel Materyal Seti II” ye İlişkin Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görüşleri

3.1. Öğreticilere İlişkin Kişisel Bilgiler: Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerine ilişkin kişisel bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Cinsiyetlerine Ve Statülerine Göre Dağılımı

		Resmi Statünüz				Toplam
		Cevapsız	Kadrolu	Sözleşmeli	Fahri Ücretli	
Cevapsız	Frekans	1	0	0	0	1
	Yüzde	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	Toplam	1,4%	,0%	,0%	,0%	1,4%
Bayan	Frekans	2	3	18	0	23
	Yüzde	8,7%	13,0%	78,3%	,0%	100,0%

	Toplam	2,7%	4,1%	24,3 %	,0%	31,1%
Erkek	Frekans	0	45	4	1	50
	Yüzde	,0%	90,0%	8,0%	2,0%	100,0%
	Toplam	,0%	60,8%	5,4%	1,4%	67,6%
Toplam	Frekans	3	48	22	1	74
	Yüzde	4,1%	64,9%	29,7 %	1,4%	100,0%
	Toplam	4,1%	64,9%	29,7 %	1,4%	100,0%

Tabloya bakıldığında; araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kurslarında görevli kişilerin çoğunluğunun erkek (%67,6) ve kadrolu (%64,9) olduğu; sözleşmelilerin büyük çoğunluğunun bayan olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bayanların %13 'ü kadrolu %78'3'ü sözleşmeli iken; erkeklerin %90'ı kadrolu, %8'i sözleşmelidir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görevlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Cevapsız	1	1,4
Kuran Kursu Öğreticisi	23	31,1
Din Görevlisi	50	67,6
Toplam	74	100,0

Yukarıdaki verilerden hareketle yaz kuran kursunda yürütülen din eğitimi hizmetlerinin daha çok kadrolu din görevlileri ve sözleşmeli kuran kursu öğretmenleri eliyle yürütüldüğü söylenebilir.¹⁰

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

¹⁰ Din Eğitimi Dairesinden alınan verilere göre; 2009 yılında 77.113 öğretici görev almıştır. Bunlardan 60.712'si cami görevlisidir (%79).

		Görev			Toplam
		Cevapsız	Kuran Kursu Öğreticisi	İmam-Müezzin	
Cevapsız	Frekans	1	0	0	1
	Yüzde	100,0%	,0%	,0%	100,0%
	Toplam	1,4%	,0%	,0%	1,4%
İHL	Frekans	0	3	9	12
	Yüzde	,0%	25,0%	75,0%	100,0%
	Toplam	,0%	4,1%	12,2%	16,2%
İlahiyat Ön Lisans	Frekans	0	9	28	37
	Yüzde	,0%	24,3%	75,7%	100,0%
	Toplam	,0%	12,2%	37,8%	50,0%
İlahiyat Eski Program	Frekans	0	2	1	3
	Yüzde	,0%	66,7%	33,3%	100,0%
	Toplam	,0%	2,7%	1,4%	4,1%
İlahiyat Yeni Program	Frekans	0	6	4	10
	Yüzde	,0%	60,0%	40,0%	100,0%
	Toplam	,0%	8,1%	5,4%	13,5%
Başka	Frekans	0	2	8	10
	Yüzde	,0%	20,0%	80,0%	100,0%
	Toplam	,0%	2,7%	10,8%	13,5%
Yüksek Lisans	Frekans	0	1	0	1
	Yüzde	,0%	100,0%	,0%	100,0%
	Toplam	,0%	1,4%	,0%	1,4%
Toplam	Frekans	1	23	50	74
	Yüzde	1,4%	31,1%	67,6%	100,0%
	Toplam	1,4%	31,1%	67,6%	100,0%

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin yarısının (%50) ilahiyat ön lisans mezunu olduğu görülmektedir. Bunun yanısıra %13,5'lik kısmı da başka seçeneğini işaretlemiştir. Burada Fen Fakültesi, Açık Öğretim Fakültesi İşletme Bölümü (3 kişi), Sosyal Bilimler (2 kişi), Turizm ve Otel İşletmeciliği, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği gibi okulların olduğu görülmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığındaki verilere bakıldığında da 81.851 personelin olduğu; bunlardan %11,2 sinin Lisans (Dini Öğrenim),

%7,4 Lisans, % 32,2 Önlisans (Dini Öğrenim), %12, 6 Önlisans, %33,5 İmam-Hatip Lisesi, % 1,2 Lise, %1,9 İlk ve Orta Okul mezunu olduğu görülmektedir.¹¹ Buradan hareketle DİB personeli içinde önlisans mezunu personelin diğerlerine göre daha çok olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılanların çoğunluğunun din görevlisi olduğu (%67,6) görülmektedir. Bu da Yaz Kur'an Kursunda yürütülen din eğitimi hizmetlerinin çoğunlukla din görevlileri eliyle yürütüldüğünü göstermektedir.¹²

3.2. Görsel İşitsel Materyal Seti II'yi İzleme Sayıları: Yaygın din eğitimi alanında bir hizmet içi eğitim materyali olarak kurgulanan Materyal Seti II, 2008 yılından beri kullanılmaktadır. Öğreticilerin materyal setini izleme sayıları onların görüşlerinde etkili olabilecek temel bir değişkendir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'yi İzleme Sayıları

	Frekans	Yüzde
İzlemeyen	12	16,2
1	16	21,6
2	30	40,5
3	10	13,5
4	3	4,1
5	2	2,7
6	1	1,4
Toplam	74	100,0

Araştırmaya katılanlar içerisinde Materyal Seti II'yi izlemeyen Yaz Kur'an Kursu öğreticisi oranı (%16,2) kayda değer olmakla birlikte büyük çoğunluğunun izlediğini belirtmiş olması önemlidir. Ayrıca % 75'inin de 1-3 kez izlediği dikkate alınırsa, materyal setinin araştırmaya katılanlar tarafından büyük oranda izlendiği sonucuna ulaşılabilir. Buradan hareketle onların Materyal Seti II'ye ilişkin değerlendirmelerinin bir bilgi sonucu olduğu söylenebilir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Statülerine Göre Görsel İşitsel Materyal Seti II'yi İzleme Sayıları

¹¹ http://www.diyaret.gov.tr/turkish/tanitim/istatistiksel_tablolar/1_personel/1_2_ogrenim_durumlarına_gore_personel_sayısı.xls

¹² Bkz. Dipnot 11

Resmi Statünüz		Görsel İşitsel Materyal Seti II'yi Kaç Defa İzlediniz							Toplam
		İzlemeyen	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	
Cevapsız	Frekans	1	0	0	0	0	0	0	1
	Yüzde	8,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,4%
Kadrolu	Frekans	9	11	20	2	3	2	1	48
	Yüzde	75,0%	73,3%	69,0%	20,0%	100,0%	100,0%	100,0%	66,7%
Sözleşmeli	Frekans	1	4	9	8	0	0	0	22
	Yüzde	8,3%	26,7%	31,0%	80,0%	,0%	,0%	,0%	30,6%
Fatura Ücretli	Frekans	1	0	0	0	0	0	0	1
	Yüzde	8,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,4%
Toplam	Frekans	12	15	29	10	3	2	1	72
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğreticilerinin Materyal Seti II'yi izleme sayıları ile statüleri birlikte incelendiğinde; izlemediğini belirten 12 kişiden 9'unun (%75) kadrolu olduğu görülmektedir. Kadroluların büyük çoğunluğunun bir veya iki kez izlediği; sözleşmelerinin ise 1-3 kez izlediği ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle araştırmaya katılan sözleşmelilerin Materyal Seti II'yi kadrolulardan daha çok izlediği görülmektedir. Yukarıdaki veriler birlikte değerlendirildiğinde Kuran Kursu Öğreticilerinin, Din Görevlilerinden daha çok Materyal Seti II'yi izledikleri söylenebilir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görevlerine Göre Görsel İşitsel Materyal Seti II'yi İzleme Sayıları

		Görsel İşitsel Materyal Seti II yi Kaç Defa izlediniz							Toplam
		İzlemeyen	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	
Cevapsız	Frekans	1	0	0	0	0	0	0	1
	Yüzde	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Kuran Kursu Öğreticisi	Frekans	1	3	11	8	0	0	0	23
	Yüzde	4,3%	13,0%	47,8%	34,8%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Din Görevlisi	Frekans	10	13	19	2	3	2	1	50
	Yüzde	20,0%	26,0%	38,0%	4,0%	6,0%	4,0%	2,0%	100,0%

Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Hizmet İçi Eğitim Materyali Olarak Kullanılmasına İlişkin Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görüşleri

Toplam	Frekans	12	16	30	10	3	2	1	74
	Yüzde	16,2%	21,6%	40,5%	13,5%	4,1%	2,7%	1,4%	100,0%

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin Materyal Seti II'yi izleme sayıları ile görevleri birlikte incelendiğinde; İzlemeyen 12 kişiden 10'unun Din Görevlisi olduğu; yine 3 'den fazla izlediğini belirten 6 kişinin Din Görevlisi olduğu görülmektedir. İzlemediğini belirtenler "Almadım," , "Böyle bir materyal bize ulaştırılmadı" (Bay, DG, Kad.,, Önlisans) gibi ifadeler kullanmışlardır. Ancak büyük çoğunluğunun(%83,8) izlemiş olması, en azından müftülükler kanalıyla Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerine bu projenin ulaştırıldığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak, bu izlemenin niteliği ayrı bir konudur.

Sayfa | 35

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Mezun Oldukları Okullara Göre Görsel İşitsel Materyal Seti II'yi İzleme Sayıları

		Görsel İşitsel Materyal Seti II yi Kaç Defa İzlediniz							Toplam
		İzle-meyen	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	
Cevap-sız	Frekans	1	0	0	0	0	0	0	1
	Yüzde	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
İHL	Frekans	4	2	4	1	0	1	0	12
	Yüzde	33,3%	16,7%	33,3%	8,3%	,0%	8,3%	,0%	100,0%
İlahiyat Ön Lisans	Frekans	4	8	14	6	3	1	1	37
	Yüzde	10,8%	21,6%	37,8%	16,2%	8,1%	2,7%	2,7%	100,0%
İlahiyat Eski Program	Frekans	0	1	2	0	0	0	0	3
	Yüzde	,0%	33,3%	66,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
İlahiyat Yeni Program	Frekans	1	3	4	2	0	0	0	10
	Yüzde	10,0%	30,0%	40,0%	20,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Başka	Frekans	2	2	6	0	0	0	0	10
	Yüzde	20,0%	20,0%	60,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Yüksek Lisans	Frekans	0	0	0	1	0	0	0	1
	Yüzde	,0%	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	Frekans	12	16	30	10	3	2	1	74
	Yüzde	16,2%	21,6%	40,5%	13,5%	4,1%	2,7%	1,4%	100,0%

Materyal Seti II'yi izlemeyenlerin daha çok İHL ve İlahiyat Önlisans mezunu oldukları; 3'den fazla izlediğini söyleyenlerin İHL (1 kişi) ve İlahiyat Önlisans mezunu (5 kişi) oldukları görülmektedir. Bu da bir önceki tabloda ortaya çıkan, izlemeyenlerin daha çok din görevlisi olduğu yönündeki verilerle uyum içindedir.

4. Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin "Görsel İşitsel Materyal Seti II" nin HİE Materyali Olarak Kullanımına İlişkin Görüşleri:

Materyal Seti II, bir hizmet içi eğitim materyali olarak hazırlanmıştır. Söz konusu materyalin eğitim ilkelerine ve materyal tasarım ilkelerine uygunluğu ilk adımdır. Bunun kadar belki bundan daha önemli olan hazırlanan materyalin, hizmet içi eğitimin amaçlarına uygun olarak kullanılabilmesidir. Aşağıda Materyal Seti II'nin müftülüklerde kullanımına ilişkin araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir.

4.1. Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendikleri Yönler:

Materyal Seti II, bir hizmet içi eğitim materyali olarak kurgulanmasının yanı sıra ülke genelinde hizmet içi eğitim çalışmalarında kullanılmasıyla da din eğitimi alanında bir ilk olarak değerlendirilebilir. Böylece öğretmenlerin birbiri ile görüş alış-verişinde bulunma, materyal seti üzerinden karşılaştıkları sorunları ve bunlara yönelik önerilerini tartışma imkanı sağlayabilecektir. Bu durum hem yöneticilerin özelde Yaz Kur'an Kurslarına yönelik bölgelerindeki sorunları, genelde ise diğer sorunları bizzat öğrenmelerine imkan sağlayacak hem de öğretmenleri üretmeye, tartışma kültürünü geliştirmeye katkı sağlayabilecektir.

Yaz Kur'an Kurslarında görev alan öğretmenlerin Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine ilişkin görüş bildirenlerin dağılımı şu şekildedir:

Tablo 17: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Yönleri Belirtenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Görüş Bildirmeyen	28	37,8
Beğendiği Hususlarda Görüş Bildiren	46	62,2
Toplam	74	100,0

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin çoğunluğunun bu konuda görüş bildirdiği (%62,2) görülmektedir. Bununla birlikte önemli bir kısmının ise (%37,8) bu konuda görüş bildirmediği görülmektedir. Bu durum, araştırmaya katılan öğretmenlerin Materyal Seti II'yi müftülüklerde görüş bildirecek düzeyde izlemedikleri ya da görüş bildirmekten çekindikleri şeklinde yorumlanabilir. Zira materyal setinin kendine ilişkin önceki bölümde görüş bildirenlerin oranı (%78,4) oldukça fazla idi. (Bkz. Yaz Kuran Kursu Öğreticilerinin Materyal Seti II'ye İlişkin Görüşleri) Bununla birlikte araştırmaya katılan Yaz Kuran Kursu öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte Materyal Seti II'yi izlemeyi beğendikleri söylenebilir.

Tablo 18: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Durumları Belirtenlerin Statülerine Göre Dağılımı

Görsel İşitsel Materyal Seti II' nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Yönleri Nelerdir?		Resmi Statünüz				Toplam
		Cevapsız	Kadrolu	Sözleşmeli	Fahri Ücretli	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	1	18	6	1	26
	Yüzde	100,0%	37,5%	27,3%	100,0%	36,1%
Görüş Bildiren	Frekans	0	30	16	0	46
	Yüzde	,0%	62,5%	72,7%	,0%	63,9%
Toplam	Frekans	1	48	22	1	72
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinden kadroluların(%37,5) ve sözleşmelilerin önemli bir kısmının (%27,3) Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine dair görüş bildirmedikleri görülmektedir. Bu durum kadroluların sözleşmelilere göre daha çok çekindikleri şeklinde yorumlanabilir. Yine kadrolu görevlilerin bir kısmının bu materyal hakkında yeterli bilgisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.(Bkz. Yaz Kuran Kursu Öğreticilerinin Materyal Seti II'ye İlişkin Görüşleri) Bir öğreticinin ise birlikte izlemenin

herhangi bir şeyi değiştirmedeği yönünde ilişkin fikri vardır: “Diğer öğretmenlerle beraber izlemenin artı ya da eksisi yok. Fark eden ya da değişen bir şey yok”. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa izlemiş) Materyal Seti II'nin birlikte izlenmesinde ortaya çıkması beklenen faydaların gerçekleşmesinde, düzenlenen hizmet içi eğitimin niteliği devreye girmektedir. Müftülüklerde düzenlenen ortam ve yöneticinin eğitsel becerileri bu setin birlikte izlenmesinden beklenen yararları ya en üst düzeyde ortaya çıkarabilir ya da öğretmenleri hizmet içi eğitimden soğutabilir.

Tablo 19: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Durumları Belirtenlerin Görevlerine Göre Dağılımı

Görsel İşitsel Materyal Seti II' nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Yönleri Nelerdir?		Göreviniz			Toplam
		Cevapsız	Kuran Kursu Öğreticisi	Din Görevlisi	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	1	8	19	28
	Yüzde	100,0%	34,8%	38,0%	37,8%
Görüş Bildiren	Frekans	0	15	31	46
	Yüzde	,0%	65,2%	62,0%	62,2%
Toplam	Frekans	1	23	50	74
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine ilişkin görüş bildirmeyenlerin daha çok din görevlisi olduğu; bununla birlikte Kuran Kursu öğretmenlerinden önemli bir kısmının (%34,8) bu konuda görüş bildirmediği görülmektedir. Bunun nedenlerinin ayrıca araştırılması gerekir.

Tablo 20: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'ye İlişkin Beğendiği Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Durumları Belirtenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

Görsel İşitsel Materyal Seti II' nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğendiği Yönleri Nelerdir?		Mezun Olduğunuz Okul							Toplam
		Cevapsız	İHL	İlahiyat Ön Lisans	İlahiyat Eski Program	İlahiyat Yeni Program	Başka	Yüksek Lisans	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	1	4	13	2	4	4	0	28
	Yüzde	100,0 %	33,3%	35,1%	66,7%	40,0%	40,0%	,0%	37,8 %
Görüş Bildiren	Frekans	0	8	24	1	6	6	1	46
	Yüzde	,0%	66,7%	64,9%	33,3%	60,0%	60,0%	100,0 %	62,2 %
Toplam	Frekans	1	12	37	3	10	10	1	74
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine ilişkin görüş bildirmeyenlerin daha çok İlahiyat Önlisans mezunu oldukları görülmektedir.

Sonuç olarak; Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine ilişkin araştırmaya katılan görevlilerin büyük çoğunluğunun beğendiğine dair görüş bildirdiği görülmektedir. Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin bu konuda öncelikle beğenilerini belirten ifadeler ele alınmış, daha sonra da beğendikleri hususlar gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede Yaz Kur'an Kursu öğretmenleri beğenilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- ✓ *Seminer olarak izletilip tartışılması güzel. (Bayan, KKÖ, Kad., İHL, 3 Defa izlemiş)*
- ✓ *Az kişiyle birebir izlemek güzel. (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 3 Defa izlemiş)*
- ✓ *"Bu sene daha verimliydi." (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 3 Defa izlemiş)*

Yukarıdaki ifadeler incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmeti içi eğitimin az kişiyle yapılmasını beğendiği görülmektedir. Bu yıl, önceki yıllarda olmayan bir uygulamaya gidilerek en fazla 50 kişilik sınıflarda seminer yapılması kararlaştırılmıştır. Bu durumun öğretmenler

tarafından olumu karşılandığı görülmektedir. Kaldı ki, Materyal Seti II'nin kurgulanma amacına uygun olan da budur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin materyal setinin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinde beğendikleri yönlerden biri "karşılıklı fikir alış-verişine imkan sağlaması"dır. Bu çerçevede aşağıdaki ifadelere yer verilebilir:

- ✓ *Birlikte izlenilmesi güzel. Karşılıklı fikir alışverişi yapılıyor. (Bayan, KKÖ, Kad., Fen Fak, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *İyi oluyor. Artısı eksisi istişare ile daha iyi meydana geliyor. Ortak akıl hakim oluyor. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Diğer öğretmenlerle görüş birliği yapmak güzel bir şey. (Bayan, KKÖ, Söz., Yeni İlahiyat, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Birlikte izlendiği zaman o anda eksik ve iyi olan yönleri istişare ederek bir neticeye varılıyor. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Bir çok alanda ufukumuzu genişletti. Farklı ders işleniş örneklerini tartışma imkanı bulduk. Sosyal etkinlikler hakkında farklı fikirler sunuldu. (Bayan, KKÖ, Söz., Yeni İlahiyat, 3 Defa izlemiş)*
- ✓ *Farklı fikirler ortaya çıkıyor. Orijinal tespitler paylaşılmış oluyor. Tecrübeli hocalarımızın güzel ve sonuç verici uygulamaları bize de yön verebiliyor. Göremediğimiz bazı ayrıntıları bir başkasının fark etmesi, olay ve durumları daha geniş bir yelpazeden izlememize yardımcı oluyor. (Bayan, KKÖ, Söz., YLS, 3 Defa izlemiş)*
- ✓ *Arkadaşlar kendilerine göre eksikleri söyleyerek katkı sağladılar. (Bay, DG, Kad., Açık Öğretim Fak., 1 Defa izlemiş)*
- ✓ *Müftülüğün düzenlediği toplu seminerlerde her bir öğreticinin farklı bakış açılarını ve tecrübelerini öğrenmiş oluyoruz. (Bayan, KKÖ, Söz., Yeni İlahiyat)*

Yukarıdaki ifadelerden öğretmenlerin müftülükte diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinin "tartışma, fikir alış-verişi, bilgi ve tecrübe paylaşımı " gibi faydaları ortaya çıkardığı görülmektedir. Öğreticiler arasındaki bu paylaşımın onların birbirlerini tanıma ve güdülenmelerine, mesleki gelişimine katkı sağlayacağı ortadadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin birlikte izlemelerinden beklenen diğer bir katkı ise “Yaz Kur'an Kurslarına ilişkin çıkabilecek diğer sorunlar”dan da haberdar olmalarıdır. Bu çerçevede onların görüşleri şu şekildedir:

- ✓ *Çok faydalı oluyor. 50 kişi 50 fikir. Karşılıklı fikir alışverişi yapıyor. Farklı düşünce fikirler edinmemize yardımcı oluyor. (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Hep birlikte izleyerek farklı kurslardan arkadaşlarımızı ve onların kurslarındaki sorunları daha yakından tanıma ve öğrenme imkanı vermesi. Farklı görüşlerden faydalanıp bize yeni fikirler vermesi. Çözüm önerilerini birlikte konuşup daha etkili-kalıcı-alternatif çözümler bulmamız. (Bayan, KKÖ, Söz., Yeni İlahiyat, 3 Defa izlemiş)*

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere Materyal Setinin öğretmenlerin hem diğer kurslarda çıkan sorunları paylaşımlarına hem de o sorunlar üzerine birlikte düşünerek çözüm üretmelerine katkı sağladığı görülmektedir. Bu durum öğretmenleri sorunları fark etme ve onlara yönelik çözümler üretmeye yönlendirmektedir.

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin Materyal Seti II'yi müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlemeye ilişkin beğendikleri diğer bir husus ise “izleme imkanı” sunmasıdır:

- ✓ *Belli bir plan çerçevesinde yapılması. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Herkes mecburen izlemiş oluyor. (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 3 Defa izlemiş)*
- ✓ *Son derece faydalı, birlikte tartışma ve değerlendirme imkanı veriyor. Kendi isteğiyle izlemeyecek olanlara izleme imkanı sağlıyor. (Bay, DG, Kad., Yeni İlahiyat, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *İzleme fırsatı olmayanlar, izlemek istemeyenler de izlemiş oluyorlar. Diğer arkadaşlarla birlikte yorum yapma şansımız oluyor. Gözden kaçırdığımız yerleri diğer arkadaşlarımız sayesinde fark edebiliyoruz. (Bay, DG, Kad., Yeni İlahiyat, 2 Defa izlemiş)*

Materyal Seti II'yi öğretmenlerin birlikte izlemesine imkan tanımak, bu çerçevede ortam hazırlamak hizmet içi eğitimin amaçlarına önemli katkılar sağlamıştır. Bireylere materyal seti verilse ve tek başlarına izlemeleri

istense idi, belki vakit ayırmaları, yoğunlaşmaları mümkün olmayanlar olabilir. Oysa seminer şeklinde yapmanın katkılarında birinin burada ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak böyle bir mecburiyet, eğer eğitim ortamı öğrenme özelliklerine uygun düzenlenir, izleme esnasında tartışmaları yönlendirmekle görevli kişi tarafından iyi yönetilebilirse bir fırsat olabilir. Fakat söz konusu şartlar yerine getirilmediğinde ise, bu mecburiyet hizmet içi eğitimi amacından ulaştırarak bir işkence haline dönüştürebilir. Yukarıdaki ifadelerden Materyal Setini öğretmenlerin birlikte izlemesinin bazı faydalarının olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin, diğer öğretmenlerle birlikte materyal setini izlemenin faydalı olduğunu düşündükleri söylenebilir.

4.2. Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğenmediği Yönler ve Önerileri:

Bu başlık altında müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte Materyal Seti II'nin izlenmesinde karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin önerileri ele alınacaktır.

Tablo 21: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğenmediği Yönleri Ve Önerilerini Belirtenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Görüş Bildirmeyen	35	48,6
İzlenmesi Konusunda Beğenmediği yönleri ve Önerilerini Bildiren	39	51,4
Toplam	74	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlemeye ilişkin beğenmediği yönler hakkında görüş belirtmeyenlerin oranının daha fazla olduğu (%47,3) görülmektedir. Yarıya yakınının bu konuda görüş belirtmemesi, birlikte izlemenin faydalı olduğunu düşünmelerinden olabileceği gibi çeşitli kaygılarla görüş bildirmekten kaçınmalarından da olabilir. (Bkz. Tablo). Bununla birlikte tablo birlikte değerlendirildiğinde öğretmenlerin seminer ortamında birlikte izlemeyi genel olarak olumlu karşıladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 22: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğenmediği Durumları Belirtenlerin Statülerine Göre Dağılımı

Görsel İşitsel Materyal Seti II' nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Eksik Bulduğunuz Yönler ve Önerileriniz Nelerdir?		Resmi Statünüz				Toplam
		Cevapsız	Kadrolu	Sözleşmeli	Fahri Ücretli	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	1	25	8	1	35
	Yüzde	100,0%	52,1%	36,4%	100,0%	48,6%
Görüş Bildiren	Frekans	0	23	14	0	37
	Yüzde	,0%	47,9%	63,6%	,0%	51,4%
Toplam	Frekans	1	48	22	1	72
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Materyal setinin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinde beğenmediği yönler olduğunu bildirenlerin statülerine göre dağılımına bakıldığında; görüş bildirmeyenlerin çoğunluğunun kadrolu olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sözleşmelilerden de önemli bir oranın (%36,4) görüş bildirmedeği görülmektedir.

Tablo 23: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğenmediği Durumları Belirtenlerin Görevlerine Göre Dağılımı

Görsel İşitsel Materyal Seti II' nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Eksik Bulduğunuz Yönler ve Önerileriniz Nelerdir?		Göreviniz			Toplam
		Cevapsız	Kuran Kursu Öğreticisi	Din Görevlisi	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	1	8	26	35
	Yüzde	100,0%	34,8%	52,0%	47,3%
Görüş Bildiren	Frekans	0	15	24	39
	Yüzde	,0%	65,2%	48,0%	52,7%
Toplam	Frekans	1	23	50	74
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesi konusunda görüş bildirmeyenlerin çoğunluğunun din görevlisi olduğu görülmektedir. Din görevlilerinin görüş bildirmemesinin nedeni müftülüklerle ilişkilerinden

veya materyal setini yeterince tanımamalarından kaynaklanabilir. Kuran kursu öğretmenlerinin görüş bildirmemeleri ise, materyal setine ilişkin beğenilerinden olabilir.

Tablo 24: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğenmediği Durumları Belirtenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Eksik Bulduğunuz Yönler ve Önerileriniz Nelerdir?		Mezun Olduğunuz Okul							Toplam
		Cevapsız	IHL	İlahiyat Ön Lisans	İlahiyat Eski Program	İlahiyat Yeni Program	Başka	Yüksek Lisans	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	1	6	20	2	2	4	0	35
	Yüzde	100,0%	50,0%	54,1%	66,7%	20,0%	40,0%	,0%	47,3%
Görüş Bildiren	Frekans	0	6	17	1	8	6	1	39
	Yüzde	,0%	50,0%	45,9%	33,3%	80,0%	60,0%	100,0%	52,7%
Toplam	Frekans	1	12	37	3	10	10	1	74
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinde bazı eksiklikler bulunanların çoğunluğunun ilahiyat ön lisans mezunu olduğu görülmektedir. Bu durum din görevlilerine ilişkin verilerle uyumluluk arz etmektedir.

Tablo 25: Araştırmaya Katılan Yaz Kur'an Kursu Öğreticilerinin Görsel İşitsel Materyal Seti II'nin Müftülüklerde Diğer Öğreticilerle Birlikte İzlenmesinde Beğenmediği Durumları Belirtenlerin İzleme Sayılarına Göre Dağılımı

		Görsel İşitsel Materyal Seti II yi Kaç Defa İzlediniz							Toplam
		Cevapsız	1 Defa	2 Defa	3 Defa	4 Defa	5 Defa	6 Defa	
Görüş Bildirmeyen	Frekans	9	9	12	1	1	2	1	35
	Yüzde	75,0%	56,3%	40,0%	10,0%	33,3%	100,0%	100,0%	47,3%
Görüş Bildiren	Frekans	3	7	18	9	2	0	0	39
	Yüzde	25,0%	43,8%	60,0%	90,0%	66,7%	,0%	,0%	52,7%
Toplam	Frekans	12	16	30	10	3	2	1	74
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinde eksiklikler bulunanların izleme sayıları ile ilişkisi

incelendiğinde; bu konuda görüş bildirmeyenlerin ya cevap vermeyenler ya da 1-2 kez izlediğini belirtenler olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinin Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinde eksik buldukları yönler gruplandırılarak ele alınmış daha sonra da önerilerine yer verilmiştir. Öğreticilerin eksik buldukları yönlerin başında "zorunlu olarak izlemek durumunda kalmaları" gelmektedir. Bunu belirten ifadeler şu şekildedir:

- ✓ *Kimse gönüllü gelmiyor. Zorlamayla olduğu için pek verimli olduğunu sanmıyorum. Sadece adet yerini bulsun. Herkes bir üstünü memnun etme gayreti içinde, ilahi bir kaygı var mı? Bilmiyorum. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Mecburen izlemek zorunda kaldığımız için çok sıkılıyor. Üç gün dört gün peş peşe seminere gitmek hayatımızı alt üst ediyor, çocuklarımız perişan oluyor. (Bayan, KKÖ, Söz.,Yeni İlahiyat, 3 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki ifadeler incelendiğinde; Materyal Seti II'yi mecburen izledikleri buna zorunlu tutuldukları için de sıkıldıklarını belirten öğretmenler olduğu görülmektedir. Materyal Seti II, bir hizmet içi eğitim materyali olarak kurgulanmıştır, ancak bu kurgunun hayata geçmesi büyük oranda müftülüklerde yürütülen hizmet içi eğitimin başarısına bağlıdır. Bu bağlamda bazı öğretmenler başlangıçta zorunlu olarak geldikleri için ön yargı ile eğitim ortamına gelebilirler. Ancak burada hizmet içi eğitim seminerinde öğretmen olarak görev alan kişinin eğitim-öğretim becerileri devreye girmektedir. Görevli öğretmenin becerileri ile kişiler sıkılganlıklarını ve ön yargılarını kaldırabilirler. Aksi takdirde hem Materyal Seti II'ye hem de hizmet içi eğitim faaliyetlerine dönük ön yargılar ortaya çıkabilir, var olan ön yargılar pekişebilir. Yukarıdaki ifadelerden müftülüklerde yürütülen hizmet içi eğitim faaliyetlerinde kısmen eksiklikler olduğu sonucu çıkarılabilir.

Materyal Seti II'nin müftülüklerde izlenmesinde hizmet içi eğitim öncesi yapılacak planlama son derece önemlidir. Hizmet içi eğitim mekanı, derslerin süresi, katılımcı sayısı, dikkat çekme-güdüleme, sorulacak sorular, ip uçlarına yönelik yapılacak hazırlık çalışmaları bu faaliyetin başarısını/niteliğini doğrudan etkileyebilecek hususlardır. Bu çerçevede

aşağıda, sınıflardaki katılımcı sayısı ve eğitim ortamına ilişkin araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir:

- ✓ *Hep birlikte izlemek hiç de iyi olmuyor. Öğreticiler mecburen orada tutuldukları için izlemiyorlar. Topluca izleyince, kulaklıkla müzik dinleyenleri bile gördük. (Bayan, KKÖ, Yeni İlahiyat, 1 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Çok fazla öğretici olduğu için izlemek istemeyenler ses çıkarıyor, sakız çiğniyor, kendi arasında konuşuyor. (Bayan, KKÖ, Söz.,Yeni İlahiyat, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Eksik çok. Çünkü hiçbirimiz doğru düzgün dinlemedik, sohbet ettik. (Bayan, KKÖ, Söz., İHL, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Kalabalık gruplarla yapılmış olması verimlilik olasılığını azaltmakta ve faydayı eksik bırakmakta. Daha küçük gruplarla ve sadece CD'lerin izlenmesi dışında, hazır bulunan öğretmenlerin aktif katılımına imkan tanıyan bir program çerçevesinde izlenirse daha faydalı olabilir. (Bayan, KKÖ, Söz., YLS, 3 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki ifadelerden, öğretmenlerin sınıf yönetimine yaptıkları vurgu öne çıkmaktadır. Bu durum, seminer dersini yöneten öğreticinin, Yaz Kur'an Kursunda görevli öğretmenleri derse katamadığı, izleme yönteminin uygun olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Kaldı ki, sadece TV izler gibi tartışmadan yapılan pasif izleyiciliğin fayda sağlamayacağı açıktır. Bu çerçevede öğretmenlerin hep aynı şeyleri izledikleri hissini oluşması, materyal setini bir öğretim malzemesi olarak kullanmak, ondan hareketle yeni boyutları, sorunları tartışmak mümkün olmayabilir. Öğreticilerin görüşleri şu şekildedir:

- ✓ *Aynı şeyleri izlemekten sıkıldık. (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Her yıl aynı şeylerin değil de, biraz daha farklı şeylerin izletilmesi. (Bayan, KKÖ, Kad., İHL, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Her sene aynı seti izledik. Buna zorunlu tutulduk. Acaba gerçekten bunun faydalı olduğu gözlemlendi mi? (Bay, DG, Kad, Sınıf Öğretmenliği, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Her sene aynı veya benzer şeylerin olması, olumsuzluklara sebep oluyor. Her sene yeniliklerin eklenmesinin, dikkatli dinleme açısından*

faydalı olacağına inanıyorum. (Bayan, KKÖ, Söz.,Önlisans, 2 Defa İzlemiş)

- ✓ *İlk hazırlandığı yıldan beri aynı şeyler izletiliyor. Devamını bekledik ama yapılmadı. Bunu bir eksiklik olarak görüyorum. (Bayan, KKÖ, Söz.,İHL, 3 Defa İzlemiş)*

Yine seminerde eğitici olarak görev alan kişinin/seminer yöneticisinin materyal setinin farklı boyutlarını öne çıkararak ya da öğreticileri başka boyutları tartışmaya yönlendirerek hizmet içi eğitimi yürütmesi gerekmektedir. Ancak aşağıdaki öğretici görüşleri bu konuda eksiklikler olduğunu göstermektedir:

- ✓ *Aynı konular tartışılıyor. (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Beraber izlemenin çok faydası var. Ama eleştirilerle beraber olsa daha iyi olur. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Birlikte yapılan seminerde çok fazla kişi olduğunda hep çok fazla konuşmak isteyenler ön plana çıkıyor, diğerlerine söz hakkı vermemeleri diğerlerini sıkıyor. (Bayan, KKÖ, Söz., Yeni İlahiyat)*
- ✓ *Sürekli izlemekten gına gelen hocalar var. (Seminerde görevli hocayı kastediyor. S.A.) insana zorla bir şey yaptırmak ters tepki yapıyor. Kalabalık ve gürültüden bazen hiçbir şey anlaşılıyor. (Bay, DG, Kad., Yeni İlahiyat, 2 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki ifadelerden Materyal Seti II'nin müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesinde seminerde yönetici olarak görev alan kişilerin eğitim becerilerinin eksikliğinden kaynaklanan bazı sorunların olduğu görülmektedir. Seminer yöneticisinin öğretmenlerin aktif katılımını sağlama, farklı fikirleri ortaya çıkaracak soruları önceden hazırlama, gelen cevaplardan önemli olanları özetleme, tartışmalı konuları derinleştirecek bir eğitim yönetimi anlayışı sergilemesi beklenmektedir. Burada müftülüklerde hizmet içi eğitim için hazırlanmış olan Materyal Seti II'yi öğretmenler izlerken onlara rehberlik edecek kişinin uygun seçimi son derece önemlidir. Ancak yukarıdaki ifadelerden, Materyal Seti II'yi izleme çalışmalarında rehberlik yapacak olan kişinin seçiminde bazı hataların olduğu; bu durumda da hizmet içi eğitim faaliyetinden beklenen yararın sağlanmasında bazı eksikliklerin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Hizmet içi eğitim çalışmalarında Materyal Seti II'nin izlenme şekli kadar, izlenme süresi de son derece önemlidir. Zira uzun süre bir Tv programı izler gibi izlemek, setin eğitim aracı olarak kullanılamamasına, ondan beklenen faydanın sağlanamamasına yol açabilir. Aynı şekilde kısa kısa/parça parça bütünü görmeye hizmet etmeyecek bir izleme ve tartışmanın olmadığı bir ortamda yapılan hizmet içi eğitim faaliyeti de aynı sonuçları doğurabilir. Bunu ifade eden bazı öğretici görüşleri şu şekildedir:

- ✓ *Uzun zaman (saatlerce) izler durumda kalmak isabetli değil. (Bay, DG, Kad., Yeni İlahiyat, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Materyallerin zamandan dolayı tam seyretilmemesi. (Bayan, KKÖ, Söz., Eski İlahiyat, 2 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki ifadelerden Materyal Seti II'nin ya saatlerce herhangi bir tartışma yapılmaksızın izlendiği durumların olduğu ya da zaman sınırlaması ile yeterli izleme ve tartışma çalışmalarının yapılamadığı durumların olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Materyal Seti II'nin müftülüklerde izlenmesine ilişkin önerileri de şu şekildedir:

- ✓ *Kalabalıktan verim alınmıyor. Kişinin sakin bir ortamda izleyip ondan sonra toplu halde eksik ve olumlu yönleri görüşülebilir. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Herkesine verilse evlerinde izleyip yorumlarını söyleseler daha iyi olur. İnternette adreslere dağıtılabilir. (Bayan, KKÖ, Yeni İlahiyat, 1 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Bunu bir CD şeklinde herkese verilse ve anket ya da yazılı şekilde de herkesten dönüş istense belki daha etkili olur. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Zamanlamanın sınırlı olmaması (Bay, DG, Kad., Önlisans, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Dar bir zamana sıkıştırmaktansa, geniş bir zamanda ayarlama yapıp bu tür şeylerin, etkinliğin, verilen bilgilerin üç beş ay önceden verilmesi. (Bay, DG, Söz., İHL, 2 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki öneriler incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin Materyal Seti II'nin izlenmesine ayrılan zamanın yeterli/verimli bir şekilde

kullanılmadığından hareketle önerilerde buldukları görülmektedir. Yine onların Materyal Seti II'nin herkese ulaştırılmasında karşılaşılan sorunları aşmaya yönelik önerilerde buldukları görülmektedir. Aşağıdaki öneriler ise hizmet içi eğitimdeki izleme süresinden ziyade grup sayısına yöneliktir.

- ✓ *Çok kalabalık olmamalı, gürültüden bir şey anlaşılıyor. Gruplar daha da azaltılabilir. Ama bu sene geçen senelere göre daha verimliydi. (Bayan, KKÖ, Söz., Önlisans, 3 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki öneri, bu yıl yapılan grup sayısındaki sınırlama (50 kişi) ile kısmen karşılanmıştır. Ancak bu sayı da imkanlar ölçüsünde azaltılarak 25-30 kişilik gruplarla, yetişkin eğitiminin ilkelerine uygun yapılabilir. Materyal Seti II'nin temel işlevlerinden biri de Yaz Kur'an Kursunda görevli öğretmenlerin, setten hareketle kendilerinin ders işleme örnekleri hazırlamaları ve onları tartışmaya açmalarını kılavuzlamaktır. Bu yöndeki öneri ise şu şekildedir:

- ✓ *Bu sene yine yapıldı, gruplara ayrılmış ama uygulamalı olarak (Hocanımlar tek tek çıkıp öğrencilere ders anlatıyor gibi) yapılırsa etkili olacağına inanıyorum. (Bayan, KKÖ, Söz., İHL, 3 Defa İzlemiş)*

Söz konusu öneri diğer öğretmenlerden de destek görür ve yöneticilerin bu konudaki teşvikleri olur ise, materyal setinin temel bir işlevi daha yerine gelmiş olacaktır. Bu durum öğretmenlerin kendi geliştirdikleri ders işleme örneklerinden hareketle, onları tartışmaya açarak hizmet içi eğitim çalışmalarını yönlendirmelerine yardımcı olabilir. Böylece öğretmenler hem kendi tecrübelerini paylaşma ve değerlendirme hem de üretici düşüncelerini geliştirme fırsatını yakalayabilirler.

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenleri materyal setine ve onun müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlenmesine ilişkin olumlu buldukları ve eksik buldukları yönlerin yanı sıra önerilerini belirtmişlerdi. Bunlara ilaveten "yaz kuran kurslarında karşılaşılan diğer sorunlar"a ilişkin görüşlerini açık uçlu ifadelerle belirtmişlerdir. Bu ifadeler şu şekildedir:

- ✓ *Yaz Kur'an Kursunun süresinin haddinden fazla olması. (Bayan, KKÖ, Söz., Yeni İlahiyat, 3 Defa İzlemiş)*
- ✓ *İlkokul öğrencilerinin gelmemesi büyük bir eksikliktir. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa İzlemiş)*

Yukarıdaki ifadelerden bazı öğretmenlerin, Yaz Kur'an Kursunun süresinin uzunluğundan şikayet ettiği görülmektedir. Yaz Kur'an Kurslarında kurulu sisteme geçişle birlikte 3 dönem üç kur şeklinde uygulamaya geçilmiştir. Öğrenci istediği kurda ve istediği dönemde kayıt yaptırabilmektedir. Bu durum bazı öğretmenler için sürenin uzunluğu olarak algılanabilir. Ancak söz konusu uygulama Yaz Kur'an Kurslarına gelen öğrencilerin ve velilerin taleplerini karşılamaya dönüktür.

Araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinden hafızlık için de benzer bir materyalin hazırlanması ya da etkinlikler içine hafızlıkta da uygulanabilecek hususların yerleştirilmesi istenmektedir:

- ✓ *Ben hafız hocasıyım. Üç yıldır katılıyorum. Hafız öğrencilerime uygulayacağım herhangi bir etkinlik maalesef yok. Bu konuda kapsamlı bir çalışmanın yapılmasını umuyorum. (Bayan, KKÖ, Söz.,İHL, 3 Defa İzlemiş)*

Söz konusu talep yerinde bir talep olarak ele alınabilir. Zira hafızlık eğitimi ayrı bir konudur ve hedef, içerik açısından farklılıklar taşımaktadır. Ancak eğitim süreçlerini yönlendirmede Materyal Seti II'den istifade edilecek boyutlar bulunabilir. Bu da ancak materyal seti izlenirken yapılacak tartışmalar ile gerekli yerlerde bağlantılar kurularak yapılabilir.

Aşağıdaki ifadeler, araştırmaya katılan Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerinden bir kısmının hizmet içi eğitime yönelik tutumlarına ve Materyal Seti II'ye ilişkin yaklaşımlarına dair bazı ipuçları vermektedir. Bu durum onların hem Materyal Seti II'ye ilişkin hem de müftülüklerde yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik yaklaşımlarını göstermektedir.

- ✓ *Eksik yönlerimizin olmadığını düşünüyorum. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Ne yazalım ki, yazdıklarımız nasıl olsa önemsenecek. Gene her zamanki gibi suçlu görevliler olacak. Görevliler gene kendi ailesinin önünde ezilecek. Çocukları gene babalarıyla tatil yapamayacak. Baba niye bu mesleği seçtin diyecek. Bir sene daha böyle geçecek. Amir bir taraftan, memur bir taraftan, cemaat bir taraftan, görevli gene mahzun gene çaresiz bir yıl daha geçirecek. Saygılarımla.. (Bay, DG, Kad., Sosyal Bilimler, 2 Defa İzlemiş)*
- ✓ *Çocuklarımız için faydalı olduğumuza inanıyorum. Eksik yönlerimizin olmadığını düşünüyorum. (Bay, DG, Kad., Önlisans , 2 Defa izlemiş)*

- ✓ *"Eksik yönlerimizin olmadığını düşünüyorum. (Bay, DG, Kad., Önlisans, 2 Defa izlemiş)*
- ✓ *Bu uygulamaların camide yapılabilmesi biraz cami görevlilerine dayatmadır. (Bay, DG, Kad., İHL)*

Bazı öğretmenler bu yargılarla ve algılar ile hizmet içi eğitime katılabilirler. Ancak düzenlenen hizmet içi eğitim ile onların eksik yönleri fark ettirilerek hizmet içi eğitime ihtiyacı olduğu; kendilerine ve görüşlerine değer verildiği, sorunları ile ilgilenildiği; yapılan çalışmaların yürütülen din eğitimi faaliyetlerinin niteliğini artırmaya yönelik çalışmalar olduğu fark ettirebilir. Söz konusu algılar ile hizmet içi eğitime katılanların eğitim ortamını etkisizleştirmeye veya pasif olarak direniş göstermeye çalışabileceği düşünülebilir. Buna yönelik tedbirleri almak ise, hizmet içi eğitim yöneticilerinin görevleridir ve bu sorunları aşmak onların eğitim becerileri ile mümkündür. Söz konusu ifadeleri söyleyenlerin din görevlisi olduğu düşünüldüğünde bu durum bir yandan onlardan bazılarının pedagojik formasyonuna ilişkin fikir vermekte; bir yandan da onlara yönelik düzenlenecek hizmet içi eğitimde dikkat edilecek algı çerçevelerine ilişkin fikir verecek bir veri olarak değerlendirilebilir.

5. Sonuç ve Öneriler:

Yaz Kur'an Kursunda yürütülen din eğitimi hizmetlerinin daha çok kadrolu din görevlileri ve sözleşmeli kuran kursu öğretmenleri eliyle yürütüldüğü; materyal setinin araştırmaya katılanlar tarafından büyük oranda izlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan sözleşmeli görevlilerin Materyal Seti II'yi kadrolulardan daha çok izlediği görülmektedir. Materyal Seti II'nin din görevlilerine ulaşması noktasında bazı aksaklıkların olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte Materyal Seti II'yi izlemeyi beğendikleri görülmektedir. Beğendikleri yönlerin ise "az kişiyle yapılması, fikir alışverişine imkan tanınması, diğer kursların sorunlarından haberdar olunması" olduğu görülmektedir.

Müftülüklerde diğer öğretmenlerle birlikte izlemede beğenmediği hususların bulunduğunu belirtenlerin oranı daha az olmakta birlikte bazı eksikliklerin olduğu görülmektedir. Öğreticilere göre eksiklik olarak görülen hususların "izleme zorunluluğu, hizmet içinde izleme çalışmalarını

yönlendiren öğretici seçiminden kaynaklanan sorunlar, izleme süresi ve şeklinden kaynaklanan sorunlar olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, Materyal Seti II'nin hizmet içi eğitim materyali olarak kullanılmasının, Başkanlığın belirlemiş olduğu "din eğitimi anlayışını" benimsetme ve uygulamaya koymada katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Yukarıdaki veriler çerçevesinde şunlar önerilebilir:

Materyal Seti II'nin din görevlilerinin tamamına ulaşmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Her öğreticiye verilerek bir değerlendirme raporu hazırlaması sağlanarak, bunu diğer öğretmenlerle paylaşması ve tartışması sağlanabilir.

Materyal Seti II'yi izleme çalışmaları daha az gruplarla (25-30 kişi) yetişkin eğitimi ilkelerine uygun yapılabilir. Burada görev alacak öğretmenlerin seçimine ve yetiştirilmesine özen gösterilebilir.¹³

Yaz Kur'an Kursu öğretmenlerine dönük düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinde materyal geliştirme ve öğretmenlerin kendi ders işlenişlerinden örnekler izleme çalışmaları yapılabilir.

¹³ Aynı konuda benzer öneriler için bkz. Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Eğitimi Dairesi, 2008 Yılı Yaz Kur'an Kursları Genel Raporu, 2008, Ankara, s.17